

И РАСЕЉЕНИ НЕГОТИНЦИ ПРВИ ПУТ ПОСЕТИЛИ ПРИЗРЕН

ДАЛЕКО ИМ БЕШЕ

Наши верни читаоци имали су прилике да се, у претходним бројевима, информишу о животној ситуацији наших сународника који од 1999. године живе у колективном центру у Неготину. Географски смеђај овог града и удаљеност од главне саобраћајнице, учинили су да Неготинци, а самим тим и расељени Косовци, у овом граду буду зајостављени. Много зајостављенији од расељених из било ког другог града у централној Србији.

ТЕМЕЉИТА ПРИПРЕМА

Све је то утицало да се расељеним Призренцима из овог града тек ове године, захваљујући подршци Данског савета за избеглице (DRC), пружи прилика да обиђу Призрен. Посета је дуго и темељито припремана, како на простору Косова и Метохије, тако и у самом Неготину. Представници удружења Свети Спас и DRC-а су у више наврата обилазили и контактирали расељене информишући их о дешавањима у Призрену и безбедној ситуацији, указујући им да су створени сви услови за њихов одлазак у Призрен, први пут након 1999. године. Неготинци су као мало које расељено лице до сада, поготово у данашње време, све информације прихватили са крајњом резервом.

То се показало и пред сам полазак на пут. Од планираних 13 путника, дан уочи поласка, одустало је троје расељених. Иако су навели као разлог одустајања породичне обавезе, било је очигледно да је у питању био искључиво страх и неизвесност од сусрета са својим градом. Ипак, представници DRC-а и Светог Спаса, договореног дана крећу из Београда пут Неготина по своје путнике. Након дугог путовања стижемо у Неготин. Примећујемо, да нисмо скретали са ауто пута, да бисмо већ били у Приштини. Дочекују нас Призренци-Неготинци озарених лица. Најзад ће поново моћи да виде

По доласку у Призрен

свој град. Прозивка најављених путника и констатација да је још двоје отказало пут пред полазак. Некоректно, али разумљиво.

ДОЗА СТРАХА

Ипак су време и страх учинили своје. **Зоран Антић**, који се прихватио обавезе да буде посредник између нас и својих сународника, не крије разочарење због оволиког броја одусталих. Трудимо се да нам та чињеница не поквари расположење. Почињу призренски разговори, присећања, анегдоте. Мало, мало па призренским говором. Колико да се отргне од заборавља. Након 13 сати путовања стигосмо и у Призрен. Задњих

Владимир Тодоровић љуби остатке порушене куће

неколико година смо се већ одвикли расељених који се боје за своју безбедност. Неготинци још увек нису могли да верују да је све тако другачије од оног како су замишљали. Ипак се брзо, са неверицом, уверавају да се на улици слободно прича српски, да се нормално тргује и шета улицама града. И све то без пратње полиције. Како се на добро брзо навикне, тако су се и наши сапутници веома брзо опустили и заборавили на страх. Стално су помињали оне који су безразложно одустали од пута.

У ОБИЛАСКУ ДОМОВА

Други дан боравка у Призрену био је предвиђен за обилазак кућа. Дуго очекивани тренутак. **Лукић Жарко** и његова супруга **Бошка** крећу пут Поткаљаје, тачније Пантелије. Први је до своје куће дошао **Тодоровић Владимир**. Дуго нам је требало да га одвојимо од зидина порушене куће. Није му било јасно ко је то могао тако да уништи његове успомене на све лепо у Призрену. Настављамо даље у дубину Пантелије, видно

ПОСЕТА

Бошка Лукић са комшиницом Албанком

задихани због наглог успона. Присећамо се како се тим улицима тешко кретало зими по снегу и леду. Наилазимо на старију католкињу у традиционалној ношњи, стару Бошкину комшиницу. По косовском обичају, Бошка вади паклу са цигаретама и нуди комшиници. Старица уз осмех узима цигарету и заједно настављају пут уз разговор о здрављу, прошлом и садашњем времену. Слажу се да се сада живи много лошије него раније и да народ није крив за све оно што се десило и једној и другој страни. “Криви су политичари” констатују обе и настављају пут према кући.

ПОЗИВ НА ПОВРАТАК

Најзад, Лукићи стижу и до своје куће коју је узурпирала албанска породица. Иако у дворишту праве јуфке (производ од теста сличан корама за питу) које захтевају апсолутну чистоћу, срдечно дочекују Лукиће и воде их да обиђу своју кућу. Након краћег обиласка куће, позив упућен од стране узурпатора да се Лукићи врате, уз обећање да ће они одмах напустити кућу. За то време, **Васиљевић Василије и Марија** и **Антићи** обилазе своју имовину на Баждарани. Не крију изненађење што је посета протекла без икаквих проблема, што су узурпатори били тако предусретљиви. Жао им што се много раније нису одлучили да дођу у Призрен. Договарају се да што пре поново дођу. Нову носталгију и сузе у очима буде ручак код чевабџије “Суља” и колачи у посластичари “Ирфан”. Исти укус којег осим у Призрену

Позив на повратак

нигде нема. Посета се завршава обиласком гробља, у време обиласка доста уређеног. Обилазе гробове својих рођака, али много више оних које су познавали и свакодневно се сусретали. Да нико не буде запостављен. Ред је.

Иако би, како су сами рекли, најрадије ушли у своју кућу и остали у свом граду, дошло је време за повратак у место у којем силом прилика живе. До стварања услова за повратак у Призрен. А вратиће се, кажу, само да се више њих определи за повратак, да не буду сами. Објашњавамо им да је почео процес реконструкције и повратка у Призрен и да ће им се веома брзо пружити прилика да се врате, уколико су за то стварно спремни.

ПОКЛОНИ ЗА УНУЧИЋЕ

Пуни утисака крећемо назад, за Неготин. Пуна три дана на Косову нисмо имали мрежу мобилне телефоније. Након преласка административног прелаза Мердаре, телефони не престају да звоне. Чланови домаћинства се распитују за здравље својих. Бринули су се. У возилу разговори на више страна. Свако прича

Најлепше је са најмлађима

своју причу саговорнику на другој страни телефонске линије. Информација за информацијом. Признају да су за кратко време примили пуно информација и да им треба време да среде утиске. Уз разговор, чини се много брже, касно навече стижемо до Неготина. Испред колективног центра, наше сапутнике дочекује многобројна породица. Они се од свих највише радују унуцима. Одмах их дарују ситницама из родног града. Ето, кажу, то вам је из Призрена. Унуци, срећни. Рођени су у расељеништву и само слушали о Призрену. Сада, добијају поклоне из Призрена и питају се где је то када њихови нису смогли снаге да за 11 година оду до своје куће. Закључују, мора да је много, много далеко. Прекидамо ову, рекло би се, идиличну слику. Поздрављамо се уз обећање да их нећемо заборавити. Остављамо их срећне и задовољне. А нас, чека још увек дуг пут до Београда. Стићи ћемо. Није нам први пут.

ТЕКСТ И ФОТОГРАФИЈЕ: **Златко Маврић**